

Nr 14.

Ankom till Riksdagens kansli den 21 mars 1911 kl. 3 e. m.

Betänkande i anledning af väckt motion om ändring i 4 § af förordningen den 23 oktober 1908, angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

(2:a Afd.)

I en inom Andra kammaren af herr *Branting* väckt motion, nr 121, har anförts:

»Med anledning af det orimliga i, att utländska artister, som uppträdde här i landet vid konserter och dramatiska föreställningar, stundom med mycket högt gage, härför påfördes endast en afgift af högst 3 kr., skref Riksdagen den 22 april 1903 till Konungen och begärde att dessa avgifter måtte utgå i skäligt förhållande till inkomsten. Sedan äfven svenska musiker begärt stark skattläggning af sina utländska konkurrenter, upptogs frågan i proposition till 1908 års riksdag.

Finansministern hade därvid ansett sig böra föreslå utsträckning af denna s. k. artistskatt på utlänningar till ett område, som hvarken Riksdagen i sin skrifvelse berört, eller petitionärer gjort någon framställning om, nämligen *föredrag*. Dessa inskötos i förslaget mellan »musikalisk, dramatisk eller litterär föreställning» och »cirkus- eller varitéföreställning». Med hänsyn till kontrollen af dessa nya föreskrifter skulle det hädanefter icke vara nog med en enkel anmälan till polisen från anordnarens sida vid dessa föredrag. Polisen skulle, innan de finge hållas, afgöra om tillstånd skulle lämnas, hvarom resolution skulle lösas; med mindre kunde icke en sådan farlighet få ske, som att en utländsk man höll ett föredrag, med eller utan tolk, inför svensk publik. Ändringen innebar alltså en

afsevärd utvidgning af det administrativa maktområdet gentemot den gamla fria yttranderätten här i landet och öppnade möjligheter för en trakasserande förhandscensur. Men sådana betänkligheter tyckas icke ha ett ögonblick oroat herr finansministern, lika litet som herr civilministern, med hvilken den förre rådgjort om poliskontrollens detaljer.

Lika fullt vågade icke ens finansministern själf tillämpa sin ensidiga beskattningssynpunkt öfver hela det område han dragit in under sin rubrik »föreställningar». När han tänkte på sådana, som kunna hänföras till andaktsöfning eller föreläsning vid läroanstalt, ryggade han tillbaka. De religiösa intressena och den under statens uppsikt organiserade undervisningsverksamheten ville han frikalla från skatt. Men därmed har han själf brutit sönder sin egen princip, i kraft hvaraf han drog in »föredragen» på ett område, där de intet ha att skaffa, och han har medgifvit att den andliga förbindelsen människor emellan, som förmedlas genom föredrag, är ett så viktigt samhällsintresse, att den ej bör försvåras genom småaktiga skattebestämmelser.

Bevillningsutskottet år 1908 afstyrkte också denna opåkallade utvidgning af artistskatten utöfver den artistvärld, där fog för dess omläggning fanns. Utskottet erinrade om, att föredrag merendels äga »rent instruktivt eller uppbyggligt syfte» och därför fortfarande böra vara fria från särskild bevillningsavgift. För K. M:ts förslag i denna del reserverade sig emellertid fyra ledamöter från Första och två från Andra kammaren. I den sistnämnda kammaren gjordes dock ingen gensaga mot utskottets ståndpunkt, som utan debatt godkändes. I Första kammaren framhöll däremot den förste talaren att »vi ha stor anledning befara besök från utlandet af personer, som komma att hålla helt andra än instruktiva och uppbyggliga föredrag», och ehuru det sedan, från annan reservant, framhölls, att bestämmelsen dock icke lämpade sig till »andlig karantänsinrättning», kan man nog förutsätta, att äfven detta motiv icke varit utan sin inverkan på utgången. Första kammaren biföll nämligen utan votering K. M:ts hemställan, för hvilken bl. a. herr finansministern själf ur skattelikhetsställighetens synpunkt gick i elden. I den därpå följande gemensamma voteringen segrade Första kammarens kompakta mening, för hvilken där afgåfvos 130 röster mot endast 9 för utskottets. I Andra kammaren hade man delat sig ungefär lika, men äfven där nu med någon öfvervikt för K. M:ts förslag, 112 röster mot 109.

Sedan den nya förordningen 1909 trädte i kraft, ha upprepade erfarenhe-

ter bekräftat, att införandet af »föredrag» som ett objekt för denna artist-skatt varit ett missgrepp, som ledt till trakasserier och måst ställa vår svenska yttrandefrihet i en ganska egendomlig dager inför utländska iakttagare. När t. ex. i höstas, i sammanhang med den internationella socialistiska kongressen i Köpenhamn, åtskilliga synnerligen framstående utländska politiker besökte äfven Sverige och det därvid sattes i fråga, att några af dem skulle tala om sitt hemlands förhållanden inför svenska meningsfränder och svensk allmänhet, var det ingalunda angenämt att för dem nödgas klargöra, att vår lagstiftning jämställde dem med kringresande varietéartister, att för deras »föreställning» erfordrades särskildt polistillstånd, som förutsatte noggranna uppgifter om ålder, bostad och yrke, samt att allt detta skedde, för att svenska staten ej måtte eventuellt gå miste om några kronors skatt, därest till äfventyrs något litet honorar skulle ifrågakomma för föredraget. Det måste verka nästan groteskt, när t. ex. en af österrikiska riksrådets vicepresidenter utsattes för denna procedur, och man kan ingalunda förundra sig öfver, att en amerikansk arbetsledare enträget begärde att få polisresolutionen om att han fick »uppträda» med sig som minne; den skulle bli af ganska stort kuriositetsintresse i hans hemland — om af för Sverige smickrande art, må hvar och en själf föreställa sig. Och därest förordningen, som man väl bör förutsätta, tillämpas lika för alla, måste på samma sätt de utländska föredragshållarna vid t. ex. den i Stockholm hållna internationella fredskongressens offentliga möten ha inregistrerats före sin »föreställning»; detsamma blir förhållandet med t. ex. den blifvande kvinnliga världskongressens eventuella mötestalarinnor o. s. v.

I själfva verket torde väl alla vara ense därom, att föredrag af nu omnämnd art, hvilka med de allt lifligare förbindelserna på alla andliga områden mellan Sverige och utlandet måste allt oftare återkomma, falla alldeles utanför de områden, där en artistskatt förnuftigtvis bör kunna utkrävas. Orimligheten framträder så mycket bjärtare i belysning af det redan omnämnda faktum, att hela denna polisapparat, som måste fungera äfven mot enbart instruktiva föredrag af de mest erkänt framstående män, sättes ur funktion, så snart det gäller religiösa utläggningar, alldeles oafsedt deras kvalitet. Det är rätt, att så sker. Det är som det skall vara, att t. ex. frälsningsarméns framstående engelska »general» fritt träder upp i ett fritt land. Men det bör råda likställighet, så att äfven för dem, hvilka vilja tala öfver vetenskapliga, sociala eller politiska ämnen, samma regel gäller som för oss alla, att ordningsmakten *icke* har någon pröfningsrätt på

förhand utan först äger att ingripa, därest i föredraget eller bland åhörarne något lagstridigt skulle förekomma.

Af 1908 års bevillningsutskott påpekades, att gränsen nog icke alltid skulle bli lätt att draga mellan fria och beskattningsskyldiga föredrag. Ett särskildt uppseendeväckande fall har nyligen bekräftat detta. En här i riket sedan ett årtionde bosatt, mantals- och skattskrifven finsk man, rektor Uno Stadius, hvilken f. ö. sökt erhålla svensk medborgarrätt, ehuru hittills utan framgång, har hållit en mängd föreläsningar särskildt vid af godtemplarorden å skilda orter i Jämtlands län anordnade folkhögskolekurser. Han förmenade själf, att denna verksamhet borde likställas med »föreläsning vid läroanstalt», som ju är fritagen från skatt, men blef af myndigheterna ålagd att söka tillstånd för hvarje kurs och betala sin artistskatt på förhand, då kursen beviljats. Detta väckte i orten rätt stort uppseende, helst som det ifrågasattes, att äfven för en mängd förut hållna föredrag artistskatten efteråt skulle utkrävas. Stadius klagade hösten 1910 häröfver hos K. M:t, anförande bl. a., att han årligen, på grund af själfdeklaration, betalat skatt äfven af sina inkomster som föreläsare. Konungens befallningshafvande, som hördes, höll sig till, att Stadius icke var mantalsskrifven eller taxerad för någon rörelse i Jämtlands län och att Konungens befallningshafvande icke hade kännedom, huruvida Stadius på annat håll erlade skatt; hade intet att erinra mot själfva föreläsningsverksamheten, men ansåg under dessa förhållanden artistskatten tillämplig. Statskontoret fann det »icke behörigen utredt», huruvida eller i hvad mån föredrag af art att kunna betraktas som föreläsning vid läroanstalt ingått i klagandens föreläsningsverksamhet. K. M:t afslog den dec. 1910 den gjorda framställningen.

Det ser af handlingarna ut, som om klaganden icke till sitt fredande framdragit allt han måhända kunnat åberopa. Men som hufvudintryck kvarstår, att här har den nya förordningen visat sig ägnad att verka direkt hämmande på en föreläsningsverksamhet för nykterhet och folkupplysning, hvilken af alla myndigheter på orten erhållit godt vitsord. Förhåller det sig som Stadius i sin skrifvelse uppger, att han erlagt i vanlig ordning skatt här i riket för äfven dessa sina inkomster, så skulle dessutom förordningen direkt ge upphof till en oskäligen dubbelbeskattning.

Jag kan sålunda icke finna annat än, att erfarenheten till fullo bekräftat den mening 1908 års bevillningsutskott gentemot K. M:t sökte häfda i denna sak. De föredrag i upplysande syfte, som kunna af utlänningar hållas inför svensk publik, anstår det icke vårt lands traditioner

att misstänksamt och småaktigt mota med polisgodtycke och kraf på »artist-skatt». Föreskriften har redan lett till absurda konsekvenser och den har tillkommit blott för att åstadkomma en formell likställighet, utan hänsyn till andra än skattetekniska synpunkter på dessa områden, där dock ideella och principiella hänsyn måste fälla utslaget. Den bör alltså med första upphäffvas, hvadan jag tillåter mig hemställa,

att Riksdagen måtte vidtaga den ändring i förordningen af 23 oktober 1908, angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter, att ur § 4 mom. 1, a) ordet »föredrag» måtte utgå, hvarjämte som följd häraf mom. 10—13 torde böra erhålla den lydelse, som angifves i bevillningsutskottets förslag i dess betänkande nr 17 år 1908.»

De före 1908 års förordning gällande bestämmelserna i ämnet innehölls i artikeln D. i förordningen den 2 december 1892 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter, hvilken artikel hade till rubrik: »Bevillningsafgift af utlänningar för konserter och dramatiska eller andra föreställningar», samt, enligt § 5 i förordningen, afsåg utländsk man eller kvinna, som, med vederbörligt tillstånd, för egen räkning gaf konsert eller annan musikalisk tillställning, uppförde skådespel, förevisade konstridning, lindansning, mekaniska eller andra konster, kosmoramor, panoramor och andra optiska konststycken, vaxkabinetter, samlingar af djur och naturalier m. m. Afgiften i fråga var relativt ringa och utgick med fixt belopp.

Utskottet.

Redan i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 20 april 1889 hade emellertid Riksdagen anhållit om utarbetande af förslag till sådana ändrade bestämmelser, att afgiften komme att utgå med ett i förhållande till den inkomst, föreställningen gäfv, skäligt belopp.

I anledning däraf lät Kungl. Maj:t inom finansdepartementet genom tillkallade sakkunniga utarbete »förslag till förändrade bestämmelser angående bevillningsafgifter af utlänningar för konserter eller dramatiska och andra föreställningar m. m.» Enligt detta förslag, som är dagtecknad den 11 januari 1890, skulle bl. a. § 1 mom. i då gällande förordning angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter den 5 oktober 1889 erhålla denna lydelse: »Vill utlänning med vederbörligt tillstånd vare sig ensam eller med biträde af annan eller andra

utlänningar mot inträdesavgift för egen räkning gifva offentlig föreställning, såsom konsert eller annan musikalisk tillställning, skådespel, konstridning, konstakning, kapplöpning, lindansning, akrobatiska konster, förevisande af kosmorama, panorama eller andra optiska konststycken, vaxkabinett, samlingar af djur och naturalier m. m., anställande af maskerad, bal eller dylika nöjen samt andra med dessa jämförliga tillställningar, hvilka genom allmän tidning, anslag eller annorledes kungöras, eller *hållande af allmänt föredrag, som ej är att hänföra till andaktsöfning eller föreläsning vid läroanstalt*, eller vill svensk person med biträde af en eller flera utlänningar, med eller utan inträdesavgift, gifva sådan föreställning, skall med det i mom. 12 af denna § stadgade undantag bevillningsavgift för hvarje dag, föreställning äger rum, utgöras på sätt här nedan närmare bestämmes».

Angående bevillningsavgiftens utsträckande till äfven »föredrag» ytttrade de sakkunniga i motiven: »I fråga om allmänt föredrag, som af utlänning hålles, hafva vi hyst någon tvekan, huruvida däraf härflytande inkomst borde drabbas af ifrågavarande avgift. Då emellertid erfarenheten visat, att föredrag, synnerligast när de haft till föremål politiska eller sociala spörsmål, varit talrikt besökta och för föreläsaren ganska inbringande, hafva vi trott allmänt föredrag böra inordnas under sådana föreställningar, för hvilka avgift skall utgöras, dock med undantag af föredrag, som äro att hänföra till andaktsöfning eller föreläsning vid läroanstalt».

Af förekommen anledning ansågs emellertid nu berörda förslag ej böra oförändradt framläggas för Riksdagen, utan uppdrogs åt två sakkunniga personer att utarbета nytt förslag i ämnet. Dessa kommitterade afgåfvo den 27 januari 1893 betänkande, innefattande bl. a. förslag till ändrad lydelse af 5 § i ofvan omförmälda, dåmera gällande förordningen i förevarande ämne den 2 december 1892, hvilken paragrafs mom. 1 a) enligt förslaget upptog i hithörande grupp såsom avgift underkastade: konsert-, opera-, operett- eller annan musikalisk eller dramatisk föreställning, cirkus- eller varietéföreställning, bal, balett, maskerad eller pantomim, föreställning af akrobater, lindansare, taskspelare eller luftseglare eller i hypnotism, spiritism, tankeläsning eller buktaleri, så ock annan med någon af dessa jämförlig föreställning. Här hade således »föredrag» uteslutits, hvilken afvikelse från 1890 års förslag kommitterade helt kort motiverade därmed, att de, vid det förhållande att Riksdagen ej ifrågasatt någon utsträckning af de särskilda slag af föreställningar, som dittills varit underkastade särskild bevillningsavgift, ansett »allmänna föredrag» fortfarande böra vara fritagna från avgift.

Ej heller detta förslag befanns tillfredställande, utan beslöts vid föredragningen af detsamma i statsrådet den 12 juli 1897 att ej för det dåvarande vidtaga någon ytterligare åtgärd i saken. Frågan fick därefter hvila till 1903, då Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t ånyo framställde åtskilliga erinringar och önskemål med afseende å den särskilda bevillningsavgiften för utlänningar, hvilka här i landet gåfve eller uppträdde vid »konserter samt dramatiska och andra föreställningar». Sedan sålunda frågan åter blifvit aktuell, gjordes, beträffande särskildt beskattningen af utländska musiker, upprepade framställningar från de svenska musikernas sida, och torde dessas kraftiga opinionsyttringar hafva i väsentlig mån medverkat till frågans lösning.

I proposition till 1908 års Riksdag lämnades förslag om, såvidt nu är i fråga, en efter bruttoinkomsten beräknad afgift att, enligt närmare bestämmelser, utgå vid »konsert-, opera- eller annan musikalisk, dramatisk eller litterär föreställning, *föredrag*, cirkus- eller varietéföreställning, så ock vid annan med någon af de nu nämnda jämförlig föreställning äfvensom vid bal, maskerad eller annan dylik tillställning». Detta förslag var väsentligen byggdt på 1893 års kommittéförslag, dock att beträffande »föredrag» man funnit sig böra återgå till 1890 års förslag och sålunda utsträcka bevillningsplikten till att omfatta äfven sådana, med undantag för föredrag, som vore att hänföra till andaktsöfning eller föreläsning vid läroanstalt.

På sätt motionären erinrat, afstyrkte 1908 års bevillningsutskott denna utvidgning af skatteplikten, hvarefter emellertid, sedan Andra kammaren biträdt utskottets mening, men Första kammaren bifallit propositionen i denna del oförändrad, frågan i gemensam votering och då med majoritet i båda kamrarna afgjordes i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

I föreliggande motion påyrkas, med anslutning till 1908 års utskotts-majoritets ståndpunkt i frågan, bevillningsfrihet för alla af utlänning hållna föredrag.

Som af det föregående framgår, hvilat emellertid ifrågavarande lagstiftning i sin nuvarande form på synnerligen grundliga förarbeten, därunder särskildt spörsmålet om föredragens inbegripande under skatteplikten i fråga varit belyst från motsatta synpunkter, hvadan vederbörande helt visst först efter noggrant öfvervägande af skäl och motskäl stannat vid att upptaga dem bland öfriga afgift underkastade föreställningar. Det synes då här vara särskild anledning att icke, i strid med hvad alltid

ansetts vara med god lagstiftningspraxis öfverensstämmande, redan två år efter författningens ikraftträdande, och innan man kan tillräckligt öfverskåda, huru den verkat i tillämpningen, börja jämkna på dess bestämmelser, särskildt då, som här är fallet, fråga är om att bryta en eljest i stort sedt konsekvent genomförd princip.

Härförutom synes motionärens förslag jämväl från rent saklig synpunkt ägnadt att väcka betänkligheter. Ändamålet med anordnandet af hela denna särskilda beskattning var, som bekant, att, såvidt möjligt, utjämna det före 1908 års förordning rådande orättvisa förhållandet, att ett stort antal utlännningar, hvilkas vistelse här i riket icke varit af den art, att de fallit under den allmänna skattskyldigheten till stat och kommun, så godt som helt varit befriade från hvarje skatt för den stundom högst afsevärda inkomst de här förskaffat sig. Den särskilda afgift, de numera hafva att erlägga, torde för öfrigt i förhållande till inkomsten i allmänhet ej vara större, än hvad inhemsk utöfvare af samma näringsfång får vidkännas i skatt för motsvarande inkomst. Därjämte är att märka, hvad motionären synes hafva i viss mån förbisett, att enligt uttrycklig föreskrift i gällande beskattningsförordningar utlännings är befriad från vanlig skatt till staten och följaktligen äfven till kommunen för inkomst, därför sådan särskild afgift utgjorts, hvadan någon fara för dubbelbeskattning icke är för handen.

Gentemot den af motionären förfäktade uppfattningen, att i fråga om den särskilda bevillningsskyldigheten åtskillnad skulle vara att göra mellan »föredrag» och andra föreställningar, hvarom förordningen talar, må, oafsedt det faktum, att svensk föredragshållare själfklart anses vara skattskyldig för sin inkomst af äfven sådan verksamhet, framhållas, att också föredrag ofta nog äro förenade med fullt så privatekonomiska syften och, hållna af kända framstående personer, kunna blifva lika inbringande som hvilka som helst af öfriga hithörande prestationer. Effektiviteten hos ifrågavarande skattelagstiftning beror också väsentligen på, att principen, såsom i det hela skett i gällande förordning, genomföres i möjligaste mån konsekvent. Det är visserligen sant, att föredrag ofta anordnas i hufvudsakligen eller uteslutande instruktivt och uppbyggligt syfte, men samma syfte kan förvisso också vara förenadt med musikaliska och andra föreställningar. Å andra sidan äro åter många föredrag såväl till syfte som utförande närmast att betrakta som rena nöjestillställningar. En grupp af afgiftspliktiga föreställningar utgöres af »litterära föreställningar», mellan hvilka och föredrag gränsen ej sällan torde vara synnerligen svår att draga. Att

beskatta de förra och låta de senare gå fria från afgift måste i många fall leda till uppenbar orättvisa. Föredragens afskiljande till frihet från särskild bevillningsavgift synes sålunda möta äfven rent praktiska svårigheter.

Hvad vidare angår det af motionären särskildt understrukna skälet för en förändring, att hänsynen till utlandet skulle kräfva ett tillmötesgående i förevarande afseende, må erinras, att vid förordningens tillkomst man själfallet undersökt och öfvertygat sig om, att ingen af dess bestämmelser komme i strid med någon af våra med främmande makter afslutade traktater eller konventioner. För öfrigt ligger det i sakens natur, att man i olika länder efter i ett hvar rådande säregna förhållanden kommer att lösa samma spörsmål på olika sätt, och att särskildt ett litet land ej i allt kan följa de stora staternas mönster. Öfverraskningar liknande den, som enligt motionärens mening skulle i förevarande afgift på ett stötande sätt möta en främmande föredragshållare här, drabba också helt visst i många former svenskar i utlandet.

Slutligen må anmärkas, att, oafsedt det i förordningen uttryckligen medgifna undantaget för föredrag, som är att hänföra till andaktsöfning och föreläsning vid läroanstalt, man alltid, där bevillningsfrihet anses särskildt påkallad, har möjligheten öppen att hos Kungl. Maj:t för visst fall söka sådan befrielse (4 § 10 mom. c.).

På grund af hvad ofvan anförts får utskottet alltså hemställa,

att herr Brantings förevarande motion, II: 121, om ändring i 4 § af förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 mars 1911.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservation

af herrar *K. G. Karlsson, Lamm, Bromée* i Billsta, *Branting, Olofsson, Janson* i Bråten och *Kobb*, hvilka anförde:

För bedömande af föreliggande fråga torde det vara af vikt att beakta, huru den utländska skattelagstiftningen, särskildt i de länder, som ligga oss närmare och med hvilka vi stå i lifligare kulturell förbindelse, ordnat denna sak.

Härvid är till en början att märka, att man i utlandet, i olikhet med hos oss, i allmänhet gjort ifrågavarande beskattning till en rent kommunal angelägenhet samt att i de flesta fall någon åtskillnad ej gjorts mellan utlänning och landets egna invånare.

I *Norge* äger vederbörande kommunalstyrelse att genom beslut, som skall af Konungen stadfästas, göra rätten att gifva konserter och dramatiska föreställningar beroende af viss afgift till kommunen. Eljest är rätten därtill fri. För de flesta af Norges städer och åtskilliga landskommuner finnas numera fastställda bestämmelser, till innehållet mycket växlande. Vissa slags konserter eller föreställningar äro ofta alldeles afgiftsfria, likasom i många fall olika skattesatser gälla för olika slags föreställningar. Afgiften drabbar i regel såväl inlänning som utlänning, ehuru i somliga fall inlänning är därifrån befriad.

I *Danmark* skall af såväl dansk medborgare som utlänning för af dem gifna föreställningar erläggas en afgift till kommunens fattigvård, hvilken afgift i Köpenhamn utgår med 10 % af inkomsten för utlänning och 5 % för inlänning samt i andra kommuner till belopp, som af vederbörande ortsmyndigheter bestämmes.

Gällande kommunalskattelag i *Preussen* gifver de särskilda kommunerna befogenhet att pålägga dem, som gifva förlustelsetillställningar, däri inbegripna musikaliska och deklamatoriska föredrag, afgift till kommunen, oafsedt om de äro inlänningar eller utlänningar.

Likställigheten i förevarande afseende mellan utlänningar och landets egna invånare är utmärkande äfven för öfriga tyska stater, såsom *Bayern* och *Sachsen*, äfvensom för *Österrike-Ungern*.

I *Frankrike* skall för konserter samt dramatiska och andra föreställningar utgöras en särskild afgift till de fattiga, hvilken afgift är lika för utlänningar och franska medborgare.

Af nu meddelade kortfattade öfversikt framgår, att *föredrag*, i den mening hvarom här är fråga, icke i någon af berörda stater blifvit belagda med särskild afgift, dock att, hvad Norge angår, enligt hvad som blifvit upplyst, åt en kommun, Fredrikstad, medgifvits att upptaga en mindre afgift för äfven föreläsningar. Man finner vidare, att i allmänhet i utlandet ej funnits nödigt eller lämpligt att beträffande hithörande afgifter öfverhufvud tagna bereda utlänning en sämre ställning än den egna medborgaren.

Den historiska återblick på frågans behandling i vårt land, som utskottet lämnat, har utskottet återopat såsom skäl för sin ståndpunkt, i det utskottet ansett densamma ådagalägga, att lagstiftningen i sin nuvarande form hvilar på synnerligen grundliga förarbeten, därunder särskildt spörsmålet om föredragens inbegripande under skatteplikten varit belyst från motsatta synpunkter. Enligt vår uppfattning gifver frågans historia ett ganska svagt stöd för bibehållande af skatteplikten för föredrag. Under frågans behandling vid skilda tillfällen har ju, såsom historiken visar, äfven den motsatta uppfattningen med styrka gjort sig gällande. Det ligger då närmast till hands att taga kännedom om de skäl, som under frågans behandling anförts för de olika ståndpunkterna. Till fullständiggande af utskottets framställning torde det i sådant hänseende icke vara ur vägen att anföras hvad 1908 års bevillningsutskott beträffande den af utskottet förordade skattefriheten för föredrag anförde. Utskottet framhöll, att redan de undantag som Kungl. Maj:t ansett sig böra föreslå, innebure ett erkännande, att föredrag kunde förekomma, som icke borde falla under förordningen i fråga. Därtill komme, att säkerligen fall låte tänka sig, då svårighet kunde uppstå vid afgörandet, huruvida ett föredrag borde hänföras under rubriken andaktsöfning eller icke. Såväl med hänsyn till det sålunda anförda, som ock i betraktande af det rent instruktiva eller uppbyggliga syfte, som föredrag merendels ägde, ansåg utskottet, att föredrag fortfarande borde vara fria från bevillningsavgift.

Det låter sig ej förnekas, att, såsom motionären framhållit, erfarenheten sedan dess i åtskilligt gifvit stöd åt 1908 års bevillningsutskotts uppfattning. Medgifvas må visserligen, att föredrag understundom kunna vara af beskaffenhet att i förevarande hänseende böra likställas med föreställningar o. d., men olägenheten af att flera eller färre dylika gränsfall skulle undandraga sig beskattning är dock vida mindre än den, som ligger i tillämpningen såsom regel däraf, att föredrag af utlänningar skola underkastas särskild afgift. Gent emot den af utskottet uttalade uppfatt-

ningen, att ett bifall till motionen skulle innebära ett brytande af en eljest i stort sedt konsekvent genomförd princip, torde med fog kunna erinras därom, att man redan från början fann sig nödgad att med brytande af principen skapa undantag, nämligen för andaktsöfning och föreläsning vid läroanstalt. Bibehålles regeln, torde efter hand undantagen behöfva ökas.

Här förefinnes, efter vårt förmenande, ej heller något behof af skydd mot utländsk konkurrens, såsom beträffande exempelvis de utländska musikerna, hvartill kommer, att den inkomst, som stat och kommun njuta af afgifterna för föredrag, ingalunda är af den betydelse, att vid frågans afgörande skattepolitiska hänsyn böra få spela in.

Däremot tala ej mindre beskaffenheten i och för sig hos särskildt föredrag af kulturell innebörd och dessas värde i bildningens tjänst än äfven den skyldiga hänsynen till motsvarande förhållanden i utlandet för den af motionären föreslagna förändringen.

Bifall till motionärens förslag torde böra föranleda jämväl viss ändring i kungörelsen den 13 november 1908, angående rätt för utlänning och vissa i utlandet bosatta svenska undersåtar att här i riket gifva offentlig föreställning m. m., därom emellertid Kungl. Maj:t i sådant fall icke läser underlåta att gå i författning.

På grund af hvad sålunda anförts hafva vi yrkat, att utskottet måtte hemställa,

att Riksdagen, i anledning af herr Brantings förvarande motion, II: 121, ville besluta, att 4 § 1 och 10 mom. i förordningen den 23 oktober 1908, angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, skola från dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, erhålla följande ändrade lydelse, nämligen:

1 mom.: Utlänning, som här i riket gifver offentlig föreställning eller tillställning af hvad slag det vara må, vare sig mot inträdesavgift eller mot afgift, som eljest på ett eller annat sätt fordras, uppbäres eller mottages, skall, där ej sådant fall är för handen, som afses i 3 mom., här för utgöra särskild bevillningsavgift med fem procent af bruttoinkomsten.

Denna bevillningsavgift skall utgå:

a) vid konsert, opera- eller annan musikalisk, dramatisk eller litterär föreställning, cirkus- eller varieté-

föreställning, så ock vid annan med någon af de nu nämnda jämförlig föreställning äfvensom vid bal, maskerad eller annan dylik tillställning,

1) då bruttoinkomsten kan antagas komma att öfverstiga femhundra kronor, efter den verkliga bruttoinkomsten, dock alltid med minst tio kronor, samt

2) då bruttoinkomsten kan antagas icke komma att öfverstiga femhundra kronor, efter beräknad bruttoinkomst, med lägst tio och högst tjugufem kronor;

b) för anställande eller anordnande af karusell- eller annan konståkning, målskjutning, ringkastning eller kraftprof samt för förevisande af människor, djur, naturalier eller andra föremål eller af panorama, biografbilder, vaxkabinett, optiska eller mekaniska konststycken eller vid annan med de nu nämnda jämförlig tillställning, som icke är att hänföra under a), efter beräknad bruttoinkomst, med lägst fem och högst femtio kronor för hvarje dag, sådan föreställning eller förevisning äger rum.

10 mom.: Frihet från erläggande af bevillningsavgift enligt denna § åtnjutes:

a) för amatöridrottsmän vid deltagande i idrottstävlingar; samt

b) då K. Maj:t, till följd af särskilda omständigheter, för visst fall medgifvit befrielse från bevillningsavgift.

Därjämte hafva herrar friherre *Trolle*, friherre *C. J. Beck-Friis*, *E. Bohnstedt*, *Ljungberg* och *Nilsson* i Bonarp begärt få antecknad, att de icke deltagit i detta ärendes slutliga behandling inom utskottet, samt herr *Röing*, att han icke tagit del i ärendets behandling därstädes.
